

Rambøll
Hannemanns Allé 53
2300 København S
Danmark

Att: Samira Kiefer Andersson

Kontor/afdeling
Center for Undergrunds og
beredskab

Dato
1. maj 2019

J nr. 2019-86140

/lej/ccl

Tilladelse til marine (geotekniske) undersøgelser i Østersøen

Afgørelse

Energistyrelsen meddeler hermed tilladelse til marine undersøgelser til Rambøll jf. kontinentalsokkelovens § 2, stk. 1, 1. pkt. i (LBK nr. 1189 af 21/09/2018). Tilladelsen er gyldig til og med 31. august 2019.

Godkendelsen meddeles på vilkår givet i "Standardvilkår for forundersøgelser til havs" (vedhæftet) samt følgende supplerende vilkår:

- At navne på undersøgelsesfartøjerne og kontaktoplysninger for det anvendte undersøgelsesfartøj fremsendes til Energistyrelsen, når det fastsættes hvilke af skibene, der anvendes i undersøgelsen.
- at de udstedte tilladelser, samt kontaktoplysninger til det eller de skibe der skal udføre arbejdet, skal være tilgængeliggjort for Forsvarets Operationscenter via den myndighed, der udsteder tilladelsen. Såfremt der er opdateringer i kontaktoplysningerne, kan disse fremsendes direkte til Forsvarets Operationscenter på nedenstående adresser: Forsvarets Operationscenter (JOC)
Telefon: e-mail:
Vagthavende officer: +45 72850380 vfk-joc-vo@mil.dk
Maritime Assistance Service:+45 72850371 mas@sok.dk
Vagtholdsleder JOC: +45 72850332
Omstilling: +45 72850000
- At et hold fra minørtjenesten medvirker på det, eller de skibe, som skal i kontakt med havbunden inden for det i søkortet afmærkede område, hvor arbejde på havbunden frarådes. Alle udgifter forbundet hermed afholdes af ansøger.
- Hvis der konstateres rester af ammunition eller uidentificerede genstande, der kan være farlige (UXO), skal arbejdet øjeblikkeligt indstilles, og der tages kontakt til Forsvarets Operationscenter Århus på telefon +45 72850380 / +45 72850371
- At der meddeles om arbejdet med relevante oplysninger til Søfartsstyrelsen i god tid før arbejdet påbegyndes. Oplysninger sendes til efs@dma.dk med henvisning til sagsnr. 2019014613.

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

I "Standardvilkår for forundersøgelser til havs" henledes opmærksomheden i særdelshed på vilkårene i:

- afsnit 2 vedr. afværgeforanstaltninger
- afsnit 4 vedr. rapportering. Nord Stream 2 AG eller underleverandør skal rette henvendelse til GEUS og aftale nærmere om rapportering af de data, som tilvejebringes, jf. bekendtgørelse nr. 56 af 4. februar 2002 om indsendelse af prøver og andre oplysninger om Danmarks undergrund (vedhæftet).

Ovennævnte tilladelse fritager ikke Rambøll fra at indhente de i medfør af lovgivningen i øvrigt nødvendige tilladelser og godkendelser.

Baggrund

Faktiske forhold

Rambøll har på vegne af Nord Stream 2 AG den 3. april 2019 ansøgt om tilladelse til at gennemføre marine geotekniske undersøgelser i Østersøen i et område syd og øst for Bornholm indenfor en prøvetagningskorridor.

Indsamlingen forventes udført i perioden 1. maj 2019 til og med 31. august 2019. Undersøgelserne kan dog tidligst igangsættes efter at klageperioden på 4 uger er udløbet, jf. afsnit om klagevejledning.

Entreprenør og undersøgelsesfartøj er ikke besluttet. En række mulige entreprenører og fartøjer omfatter: Fugro Survey Ltd's M. V. Fugro Helmer og M. V. Despina, NSea B.V.'s Geosound, G-tec Offshore s.a.'s VOS Star, NEXT Geosolutions' Nora B, M. V. Levoli Ivory, Geograph og Toisa Warrior, MMT A.B.'s M. V. Stril Explorer, OVS CECILIA og Edda Fonn og GEO's Susanne A. Ifølge ansøgningen søges der tilladelse hos Energistyrelsen til at udføre 86 geotekniske målinger.

Opmålingen inkluderer metoderne: Piezocone Penetration Tests (PCPT), T-Bar Tests, Piston cores (PC) / vibro cores (VC), In-situ målinger af havbundssedimenternes temperatur og elektriske ledningsevne vha. elektrisk ledningsevne cone, In-situ målinger af havvandstemperaturer, -salinitet og - elektriske ledningsevne vha. CTD sonde eller EXO cone og visuel inspektion af havbunden ved undersøgelsespositioner i prøvetagningskorridoren.

Retlige forhold

De ansøgte geotekniske undersøgelser er omfattet af kontinentalsokkelovens § 2, stk. 1, nr. 1.

Ifølge kontinentalsokkelovens § 2, stk. 1, nr. 1, kan Energistyrelsen tillade udforskning af de naturforekomster, som er nævnt i § 1, stk. 2, nr. 1, når denne ikke kan foretages med henblik på udnyttelse. Ved naturforekomster forstås, jf.

kontinentalsokkelovens § 1, stk. 2, nr. 1, havbunden eller dennes undergrunds mineralske og andre ikke-levende forekomster.

Beføjelser, som energi-, forsynings- og klimaministeren er tillagt i henhold til kontinentalsokkeloven, udøves af Energistyrelsen på ministerens vegne, jf. § 3, stk. 1, nr. 2, i bekendtgørelse nr. 1512 af 15. december 2017 om Energistyrelsens opgaver og beføjelser.

Konsekvensvurdering, Natura 2000-områder (naturbeskyttelsesområder) og bilag IV arter

Bekendtgørelse nr. 434 af 02. maj 2017 om konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter ved forundersøgelser, efterforskning og indvinding af kulbrinter, lagring i undergrunden, rørledninger, m.v. offshore (offshorekonsekvensvurderingsbekendtgørelsen) finder anvendelse for undersøgelser som kræver tilladelse efter kontinentalsokkelovens § 2, stk. 1, 1 pkt.

Energistyrelsen skal i henhold til § 4, stk. 1 og 2, i offshorekonsekvensvurderingsbekendtgørelsen, jf. habitatdirektivets artikel 6, vurdere, hvorvidt et projekt i sig selv eller i forbindelse med andre projekter eller planer antages at kunne påvirke udpegede internationale naturbeskyttelsesområder. Hvis dette er tilfældet, skal der udarbejdes en konsekvensvurdering, jf. bekendtgørelsens § 4, stk. 4.

Af § 8, stk. 1, i offshorekonsekvensvurderingsbekendtgørelsen, jf. habitatdirektivets artikel 12, følger det, at tilladelser efter § 2, stk. 1, 1. pkt. i kontinentalsokkeloven ikke kan meddeles, hvis det ansøgte projekt

”1) forsætligt vil forstyrre de dyrearter, der er nævnt i habitatdirektivets bilag IV, litra a, i deres naturlige udbredelsesområde, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser ynglepleje, overvintrer eller vandrer, eller

2) vil beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder i naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i habitatdirektivets bilag IV, litra a.”

Energistyrelsen skal således også vurdere, om de planlagte undersøgelser vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for bilag IV arter.

Myndighedshøring

Energistyrelsen har til brug for behandling af ansøgningen bedt Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelsen, Værnsfælles Forsvarskommando, Søfartsstyrelsen, Fiskeristyrelsen, Miljøstyrelsen og GEUS om eventuelle bemærkninger til undersøgelsesprogrammet.

Energistyrelsen har modtaget fire høringssvar fra følgende styrelser:

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelsen har med e-mail dateret den 26. april 2019 anført følgende bemærkninger:

Det anbefales, at Minørtjenesten er om bord på det/de skibe, der evt. håndterer udstyr, som har været i kontakt med havbunden inden for det i søkortet afmærkede område, hvor arbejde på havbunden frarådes. Der skal gøres opmærksom på, at såfremt der i forbindelse med arbejdet på eller i havbunden, konstateres rester af ammunition eller genstande, der kan være farlige (UXO), skal arbejdet straks indstilles og der tages kontakt til Forsvarets Operationscenter, jf. BEK 1351 af 29/11/2013 § 14 om sejladsikkerhed ved entreprenørarbejde og andre aktiviteter mv. i danske farvande.

Forsvarets Operationscenter kan telefonisk kontaktes på:
+45 72850380/+45 72850371

Foruden ovenstående forhold, skal der gøres opmærksom på, at de udstedte tilladelser, samt kontaktoplysninger til det eller de skibe der skal udføre arbejdet, skal være tilgængeliggjort for Forsvarets Operationscenter via den myndighed, der udsteder tilladelsen. Såfremt der er opdateringer i kontaktoplysningerne, kan disse fremsendes direkte til Forsvarets Operationscenter på nedenstående adresser:

Forsvarets Operationscenter (JOC)
Telefon: e-mail:
Vagthavende officer: +45 72850380 vfk-joc-vo@mil.dk
Maritime Assistance Service: +45 72850371 mas@sok.dk
Vagtholdsleder JOC: +45 72850332
Omstilling: +45 72850000

Søfartsstyrelsen har med e-mail dateret den 8. april 2019 anført, at de ingen bemærkninger har til den modtagne ansøgning om geotekniske undersøgelser for alternative ruter for Nord Stream 2.

Meddelelse om arbejdet med relevante oplysninger bedes sendt til efs@dma.dk i god tid før arbejdet påbegyndes, således der kan bringes behørig meddelelse i Efterretninger for Søfarende. I den forbindelse bedes der henvist til sagsnr. 2019014613.

Fiskeristyrelsen har med e-mail dateret den 8. april 2019 gjort opmærksom på, at, erhvervsfiskere kan søge erstatning for tabt fiskeri og ved tab af fiskeområder efter fiskerilovens §§ 76-80 (lovbekendtgørelse nr. 261 af 21-03-2019 fiskeriloven). Forudsat der tages generelt hensyn til fiskeriet i berørte områder,

under arbejdets planlægning og udførelse, har Fiskeristyrelsen ikke yderligere kommentarer til projektet.

Miljøstyrelsen har med e-mail dateret den 1. maj 2019 har ingen bemærkninger til har til den modtagne ansøgning om geotekniske undersøgelser for alternative ruter for Nord Stream 2. Miljøstyrelsen gør i e-mail dateret den 25. april 2019 opmærksom på, at gråsæl må formodes at forekomme i forholdsvis høj tæthed i undersøgelsesområdet året rundt.

Vurdering

Ifølge ansøgninger er formålet med undersøgelserne at identificere og evaluere potentielle muligheder for etablering af ekstra rørledninger i Østersøen ved inspektion af havbundssedimenter og de øverste 5 m / 10 m under havbunden, samt kortlægge eventuelle forhindringer på havbunden. Hensigten med undersøgelserne er at udforske havbunden, ikke udnytte naturforekomster.

Der er med ansøgningen fremsendt en prøvetagningskorridor, som fremgår af et kort og strækker sig over et område syd og øst for Bornholm, hvor undersøgelserne planlægges udført. Prøvetagningskorridoren ligger i et område med Natura 2000 områder. Prøvetagningskorridoren går ikke direkte igennem noget Natura 2000 område. Prøvetagningskorridorens afstande til nærmeste Natura 2000 områder i dansk farvand varierer fra 17,3 km til 27,2 km.

Ansøger har indleveret en konsekvensvurdering og oplyst, at havmiljøet (marine pattedyr, fugle fisk og marine habitater) og herunder specifikt Natura 2000 områderne ikke vil blive påvirket væsentligt.

På baggrund af ansøgningen har Energistyrelsen vurderet undersøgelsen i forhold til de Natura 2000-områder, som undersøgelsen kommer tæt på. Det drejer sig om DK007X079 og DK00VA261; de samme Natura 2000 områder som ansøger vurderer.

DK007X079 er vurderet på baggrund af udpegningsgrundlaget som er alk, lomvi og gråsæl. Natura 2000 området DK00VA261 har habitater rev og sandbanke og ingen arter i udpegningsgrundlaget.

Energistyrelsen vurderer, at undersøgelsen kan udføres uden væsentlig påvirkning af Natura 2000 områder og havpattedyr i udpegningsgrundlaget, såfremt der træffes passende afværgeforanstaltninger under undersøgelsen jævnfør tilladelsens vilkår.

I Energistyrelsens vurdering indgår indsamlingstype, varighed, intensitet, afstand til Natura 2000 områder og tidspunkt for udførsel af undersøgelsen. Tidspunktet for

undersøgelsen falder indenfor sælens yngleperiode, hvor dyrene forventes mest følsomme. Men undersøgelsens anvendelsesmetoder, afstanden til Natura 2000 områderne og den af ansøger vurderede støjpåvirkning taler samlet set for, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning fra undersøgelseerne på sælernes yngel.

Energistyrelsen har samlet vurderet, at de planlagte geotekniske undersøgelser hverken i sig selv eller i forbindelse med andre projekter eller planer vil have en væsentlig negativ påvirkning på udpegningsgrundlaget for noget habitatområde i nærheden.

På den baggrund finder Energistyrelsen, at der ikke skal foreligge en konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder (jf. § 4, stk. 4 i Offshorekonsekvensvurderingsbekendtgørelsen (bkg. nr. 434 af 2. maj 2017)).

Bestanden af marsvin i Østersøen er truet og listet på EU's habitatdirektivs bilag IV, som angiver særlig beskyttelse overalt, hvor marsvin færdes. Det fremgår af ansøgningen, at tætheden af marsvin er 0-0,01 individ/lkm² i undersøgelsesområdet i den periode, hvor undersøgelserne er planlagt.

På baggrund af ansøgningen vurderer Energistyrelsen, at de planlagte aktiviteter ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for marsvin (bilag IV art), jf. § 8 i Offshorekonsekvensvurderingsbekendtgørelsen, såfremt der træffes passende afværgeforanstaltninger under undersøgelsen, jævnfør tilladelsens vilkår.

I Energistirelsens vurdering indgår indsamlingstype, varighed, intensitet og tidspunkt for udførelse af undersøgelsen. Tidspunktet for undersøgelsen falder indenfor marsvins yngleperiode, hvor dyrene forventes mest følsomme. På baggrund af undersøgelsens anvendelsesmetoder og den af ansøger vurderede støjpåvirkning, vurderer Energistyrelsen, at undersøgelserne ikke vil beskadige eller ødelægge marsvins yngle- eller rasteområder. Det bemærkes endvidere, at tætheden af marsvin er lav og at der ikke er identificeret specifikke yngleområder for marsvin i Østersøen, som der kan tages særligt hensyn til.

På baggrund af ovenstående meddeler Energistyrelsen tilladelse til at udføre de ansøgte geotekniske undersøgelser i Østersøen i prøvetagningskorridoren, som angivet i ansøgningen.

Klagevejledning

Enhver med væsentlig og individuel interesse i denne afgørelse kan klage over afgørelsen til Energiklagenævnet, Nævnenes Hus, Energiklagenævnet, Toldboden 2, 8800 Viborg, (ekn@naevneneshus.dk), jf. kontinentalsokkelovens § 6a, stk. 1.

Lokale og landsdækkende foreninger eller organisationer, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø, eller som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, er klageberettigede for så vidt angår de miljømæssige forhold, jf. kontinentalsokkelovens § 6a, stk. 2. Disse foreninger eller organisationer skal senest samtidig med klagen fremsende deres vedtægter til Energiklagenævnet som dokumentation for, at de er lokale eller landsdækkende, og at deres formål opfylder de angivne krav, jf. kontinentalsokkelovens § 6a, stk. 3.

Klage skal være indgivet skriftligt til Energiklagenævnet inden 4 uger fra tidspunktet, hvor afgørelsen bliver offentligt bekendtgjort. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. Se kontinentalsokkelovens § 6a, stk. 4.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, jf. kontinentalsokkelovens § 6a, stk. 5.

Med venlig hilsen

Lene Eilskov Jensen

Bilag:

Standardvilkår for forundersøgelser til havs

NoiseregisterTemplate.18.2.16_v2

Bekendtgørelse nr. 56 af 4. februar 2002 om indsendelse af prøver og andre oplysninger om Danmarks undergrund

BEK 1351 af 29/11/2013 om sejladsikkerhed ved entreprenørarbejde og andre aktiviteter mv. i danske farvande.

Kopi:

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelsen,

Værnsfælles Forsvarskommando,

Søfartsstyrelsen,

Fiskeristyrelsen,

Miljøstyrelsen

GEUS